

Θεωρίες ΑΞΕ

Ορισμοί ΑΞΕ (1)

- Η άμεση ξένη επένδυση αντικατοπτρίζει τον στόχο μίας τοπικής επιχείρησης μίας οικονομίας (άμεσος επενδυτής) να εγκαθιδρύσει ένα διαρκές ενδιαφέρον σε μία επιχείρηση (επιχείρηση άμεσης επένδυσης) η οποία είναι εγκατεστημένη σε μία οικονομία διαφορετική από αυτή του άμεσου επενδυτή.
(ΟΟΣΑ)

Ορισμοί ΑΞΕ (2)

- Διαρκές ενδιαφέρον → Η ύπαρξη μίας μακροπρόθεσμης σχέσης ανάμεσα στον άμεσο επενδυτή και την επιχείρηση άμεσης επένδυσης και ένας σημαντικός βαθμός επίδρασης στη διοίκηση της επιχείρησης.
- Η άμεση ή έμμεση ιδιοκτησία ποσοστού πάνω από 10% των δικαιωμάτων ψήφου μίας τοπικής επιχείρησης μίας οικονομίας από έναν επενδυτή που προέρχεται από άλλη οικονομία αποτελεί τεκμήριο μίας τέτοιας σχέσης.

Ορισμός Αναφοράς του ΟΟΣΑ για τις Ξένες Άμεσες Επενδύσεις, 4^η έκδοση (2008).

Ορισμοί ΑΞΕ (3)

Μία επένδυση η οποία γίνεται για την απόκτηση διαρκούς ενδιαφέροντος σε επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται σε μία οικονομία διαφορετική από αυτή του επενδυτή. Επιπρόσθετα, στις περιπτώσεις των ΑΞΕ, ο σκοπός του επενδυτή είναι να αποκτήσει αποτελεσματική παρουσία στη διοίκηση της επιχείρησης. Το εγχειρίδιο για το ισοζύγιο πληρωμών του ΔΝΤ προτείνει ένα όριο 10% επί της ιδιοκτησίας των μετοχών προκειμένου ένας επενδυτής να καθίσταται άμεσος ξένος επενδυτής.

Εγχειρίδιο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για το Ισοζύγιο Πληρωμών, 5^η έκδοση (1993)

Ορισμοί ΑΞΕ (4)

- Μία επένδυση που εμπεριέχει μία μακροπρόθεσμη σχέση και εκφράζει διαρκές ενδιαφέρον και έλεγχο από μία τοπική οντότητα σε μία οικονομία (άμεσος ξένος επενδυτής ή μητρική εταιρεία) σε μία τοπική επιχείρηση σε μία οικονομία διαφορετική από αυτή του άμεσου ξένου επενδυτή

United Nations Conference on Trade and Development (2007). World Investment Report 2007: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development. New York and Geneva: United Nations Publications.

Ορισμοί ΑΞΕ (5)

- Χαρακτηριστικό γνώρισμα των ΑΞΕ σε σχέση με άλλες μορφές διεθνών επενδύσεων είναι ο **έλεγχος στην πολιτική και τις αποφάσεις της διοίκησης.**

Πολυεθνικές επιχειρήσεις (1)

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Έκθεση Επενδύσεων του έτους 1999 (UNCTAD, 1999) οι πολυεθνικές επιχειρήσεις (για τις οποίες χρησιμοποιείται ο αγγλικός όρος transnational) ορίζονται ως οι ανώνυμες ή οι μη μετοχικές εταιρείες που περιλαμβάνουν τις μητρικές εταιρείες και τις αλλοδαπές συνδεδεμένες επιχειρήσεις τους. Η μητρική εταιρεία είναι μία επιχείρηση η οποία ελέγχει τα περιουσιακά στοιχεία άλλων οργανισμών που είναι εγκατεστημένοι σε χώρες διαφορετικές από τη χώρα εγκατάστασης της ίδιας, συνήθως κατέχοντας ένα συγκεκριμένο μερίδιο μετοχικού κεφαλαίου. Οι αλλοδαπές συνδεδεμένες επιχειρήσεις μπορεί να είναι θυγατρικές εταιρίες, συγγενείς επιχειρήσεις ή υποκαταστήματα.

Πολυεθνικές επιχειρήσεις (2)

Οι κατηγορίες αλλοδαπών συνδεόμενων επιχειρήσεων, περιγράφονται στην Παγκόσμια Έκθεση Επενδύσεων (UNCTAD, 1999) ως εξής:

- Θυγατρική εταιρεία είναι μία ανώνυμη εταιρεία στη χώρα υποδοχής, στην οποία μία άλλη επιχείρηση κατέχει περισσότερο από το ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων της και έχει το δικαίωμα να διορίζει ή να απομακρύνει την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου.
- Συγγενής επιχείρηση είναι μία ανώνυμη εταιρεία στη χώρα υποδοχής στην οποία ένας επενδυτής κατέχει τουλάχιστον το 10%, αλλά και συγχρόνως λιγότερο από το ήμισυ, των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων.

Πολυεθνικές επιχειρήσεις (3)

- Υποκατάστημα είναι μία μη μετοχική εταιρία στη χώρα υποδοχής που μπορεί να λάβει μία από τις παρακάτω μορφές: (α) μία μόνιμη εγκατάσταση του ξένου επενδυτή, (β) μία μη μετοχική συνεργασία ή κοινοπραξία ανάμεσα στον άμεσο ξένο επενδυτή και τρίτους, (γ) γη, δομές (εκτός από τις δομές που ανήκουν σε δημόσιους φορείς), και ακίνητα που τα κατέχει ένας ξένος κάτοικος, (δ) κινητό εξοπλισμό (όπως πλοία) που λειτουργεί μέσα σε μία χώρα διαφορετική από τη χώρα του ξένου επενδυτή για τουλάχιστον ένα έτος.

Θεωρία Βιομηχανικής Οργάνωσης (1)

- Αφετηρία → Η διδακτορική διατριβή του Hymer το 1960, η οποία δημοσιεύτηκε σε βιβλίο το 1976.
- Βασική υπόθεση → Η ασυμμετρία των επιχειρήσεων σχετικά με την κατοχή ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων.
- Αποτέλεσμα ασυμμετρίας → **ατέλειες στην αγορά.**
- Η ερμηνεία των ΑΞΕ με τη χρήση της θεωρίας της βιομηχανικής οργάνωσης, ενισχύθηκε από τους Kindleberger (1969), Caves (1982) και Dunning (1988).

Θεωρία Βιομηχανικής Οργάνωσης (2)

Όταν μία εταιρεία εγκαθιστά μία θυγατρική εταιρία σε μία άλλη χώρα αντιμετωπίζει πολλές δυσκολίες (μειονεκτήματα) στον ανταγωνισμό με εγχώριες επιχειρήσεις - λόγω διαφορών στη γλώσσα, την κουλτούρα, το νομικό σύστημα και άλλων διακρατικών διαφορών.

- **ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΘΑ ΤΗΝ ΟΔΗΓΗΣΟΥΝ ΣΕ ΑΞΕ:**

άυλα περιουσιακά στοιχεία, όπως μία εμπορική ονομασία με αναγνωρισιμότητα, τεχνολογία που προστατεύεται από διπλώματα ευρεσιτεχνίας, διοικητικές δεξιότητες, και άλλους εταιρικούς παράγοντες.

Θεωρία Βιομηχανικής Οργάνωσης (3)

Θεωρία Βιομηχανικής Οργάνωσης (4)

Πως αναφέρονται στη βιβλιογραφία των ΑΞΕ αυτά τα πλεονεκτήματα:

- Kindleberger (1969): το συγκριτικό πλεονέκτημα της εταιρίας θα πρέπει να αποτελεί ειδικό χαρακτηριστικό της εταιρείας (**firm specific**), να μπορεί να μεταβιβαστεί σε ξένες θυγατρικές και να είναι αρκετά σημαντικό για να υπερπηδήσει τα μειονεκτήματα.
- Johnson (1970): μείζονος σημασίας εταιρικό πλεονέκτημα, την ανώτερη γνώση (**superior knowledge**), και αυτό γιατί η γνώση αποτελεί ειδικό χαρακτηριστικό της εταιρείας που δεν μπορεί να αντιγραφεί εύκολα λόγω της φύσης του ή λόγω της προστασίας των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Θεωρία Βιομηχανικής Οργάνωσης (5)

- Caves (1974, 1982): **άυλα περιουσιακά στοιχεία της πολυεθνικής εταιρίας** είναι αυτά που της επιτρέπουν τη διαφοροποίηση των προϊόντων της στις αγορές και της εξασφαλίζουν σημαντικές ταμειακές ροές.
- Liu (1997): χρησιμοποιεί τον όρο **τεχνογνωσία** για να αναφερθεί στο παραπάνω πλεονέκτημα και υποστηρίζει ότι οι εταιρείες που αναζητούν επιθετικά να επενδύσουν στο εξωτερικό κατέχουν ηγετική θέση στους κλάδους τους, και, επιπρόσθετα, είναι μεγάλες σε μέγεθος (Horst, 1972), ξοδεύουν περισσότερο στην έρευνα και ανάπτυξη, καθώς και τη διαφήμιση, απασχολούν υψηλότερα ποσοστά επιστημονικού προσωπικού, μηχανικών και διοικητικού και εξειδικευμένου προσωπικού, διαθέτουν μοναδικά προϊόντα και έχουν πρόσβαση σε δίκτυα διανομής. Το οριακό κόστος εφαρμογής της σε επιπρόσθετη παραγωγή είναι πολύ χαμηλό και αυτό προκαλεί τις οικονομίες κλίμακας των πολλαπλών εγκαταστάσεων (Markusen, 1984).

Θεωρία Βιομηχανικής Οργάνωσης (7)

Γιατί ΑΞΕ και όχι άλλη μορφή διεθνοποίησης;

- οι εταιρείες γενικά δραστηριοποιούνται σε **ατελείς αγορές**. Κάτω από συνθήκες ατελούς ανταγωνισμού, η ΑΞΕ γίνεται ένα περισσότερο προσοδοφόρο μέσο, καθώς μέσω licensing, για παράδειγμα, η εταιρία εγκαταλείπει τον έλεγχο του πλεονεκτημάτος της και την πηγή της ισχύος της στην αγορά. Συνεπώς, η ΑΞΕ αποτελεί ενέργεια εκμετάλλευσης των ατελειών στη δομή μιας αγοράς.
- Σύμφωνα με τον Hymer (1976), ένας επενδυτής θα επιδιώξει τον έλεγχο, και, επομένως θα προχωρήσει σε άμεση ξένη επένδυση, για έναν από τους δύο παρακάτω λόγους.
 - Πρώτον, ο επενδυτής επιδιώκει τον έλεγχο σε μία επιχείρηση, προκειμένου να εξασφαλίσει την ασφάλεια της επένδυσής του, διασφαλίζοντας τη συνετή χρήση των περιουσιακών της στοιχείων.
 - Ένας άλλος λόγος είναι αυτός που ο Hymer (1976) αποκαλεί διεθνείς δραστηριότητες. Ο έλεγχος της ξένης επιχείρησης είναι επιθυμητός είτε προκειμένου να απομακρυνθεί ο ανταγωνισμός ανάμεσα σε αυτή την ξένη επιχείρηση και τις επιχειρήσεις του ίδιου ιδιοκτήτη σε άλλες χώρες, είτε προκειμένου η ξένη επιχείρηση να οικειοποιηθεί η ίδια πλήρως τις αποδόσεις ορισμένων πλεονεκτημάτων της.

Θεωρία Βιομηχανικής Οργάνωσης (8)

Κριτική στη Θεωρία Βιομηχανικής Οργάνωσης:

- Ο Hymer (1976) δεν παρέχει στην ανάλυσή του μία ολοκληρωμένη προσέγγιση σχετικά με τις ΑΞΕ, καθώς δεν εξηγεί πού και πότε λαμβάνουν μέρος. Ο Dunning (1977) υποστήριξε ότι η προσέγγιση της βιομηχανικής οργάνωσης δεν απαντούσε σε ερωτήματα σχετικά με την επιλογή της τοποθεσίας, όπου αξιοποιούνταν τα πλεονεκτήματα της ιδιοκτησίας, ενώ, από την άλλη πλευρά, η προσέγγιση της θεωρίας της τοποθεσίας δεν εξηγούσε πώς οι ξένες επιχειρήσεις μπορούσαν να υπερισχύσουν των αντίστοιχων εγχώριων.
- Οι αδυναμίες της θεωρίας της βιομηχανικής οργάνωσης οδήγησαν στην ανάπτυξη άλλων προσεγγίσεων, όπως για παράδειγμα η υπόθεση του κύκλου ζωής του προϊόντος του Vernon (1966), η θεωρία εσωτερίκευσης των Buckley και Casson (1976) και το εκλεκτικό παράδειγμα τον Dunning (1977, 1979 και 1988).

Υπόθεση Κύκλου Ζωής Προϊόντος (1)

Η υπόθεση του Κύκλου Ζωής Προϊόντος αναπτύχθηκε από τον Vernon (1966).

Αναγνωρίζει τα παρακάτω στάδια:

Υπόθεση Κύκλου Ζωής Προϊόντος (2)

1^ο Στάδιο

- Η παραγωγή λαμβάνει μέρος εγχώρια,
- Συντονισμός ανάμεσα στον τομέα Έρευνας και Ανάπτυξης και τη μονάδα παραγωγής της επιχείρησης.
- Η ζήτηση του νέου προϊόντος είναι ανελαστική ως προς την τιμή.
- Σε αυτό το στάδιο η ζήτηση προέρχεται από τους πελάτες που ζουν στη χώρα προέλευσης.

2^ο Στάδιο

- Χαρακτηρίζεται από την ωριμότητα και την εξαγωγή του προϊόντος σε χώρες που έχουν το αμέσως επόμενο υψηλότερο εισόδημα.
- Ενώ, αυτή η ζήτηση συνεχίζει να αυξάνεται και εμφανίζεται ο ανταγωνισμός, η καινοτόμος επιχείρηση κατευθύνεται σε ΑΞΕ σε αυτές τις χώρες προκειμένου να ικανοποιήσει την τοπική ζήτηση.

3^ο Στάδιο

- Χαρακτηρίζεται από μια πλήρη τυποποίηση του προϊόντος και της διαδικασίας παραγωγής του, η οποία δεν αποτελεί πλέον αποκλειστική κατοχή της καινοτόμου επιχείρησης.
- Ο ανταγωνισμός από άλλους παραγωγούς αναγκάζει την καινοτόμο επιχείρηση να επενδύσει σε αναπτυσσόμενες χώρες, αναζητώντας πλεονεκτήματα από πλευράς κόστους.

Υπόθεση Κύκλου Ζωής Προϊόντος (3)

- Ο Vernon (1974, 1979), αργότερα, τροποποίησε το υπόδειγμα του Κύκλου Ζωής Προϊόντος, τονίζοντας την ολιγοπωλιακή δομή των κλάδων στους οποίους δραστηριοποιούνται οι πολυεθνικές επιχειρήσεις.
- Αυτό χαρακτηρίστηκε και ως περιορισμός του πεδίου εφαρμογής της υπόθεσης του Κύκλου Ζωής Προϊόντος (Hirsh, 1976· Solomon, 1978)

Θεωρία της εσωτερίκευσης (1)

- Η ΑΞΕ προκύπτει από την προσπάθεια μιας επιχείρησης να αντικαταστήσει συναλλαγές της αγοράς με εσωτερικές συναλλαγές.
- Αφετηρία για την ανάπτυξη της θεωρίας αυτής αποτελεί η υπόθεση του Coase (1937), σύμφωνα με την οποία η σύσταση και η ανάπτυξη της επιχείρησης είναι αποτέλεσμα της προσπάθειας μείωσης συναλλακτικού κόστους.

Θεωρία της εσωτερίκευσης (2)

- Η ιδέα του συναλλακτικού κόστους, που θεμελιώθηκε αρχικά από τον Coase (1937), αναπτύχθηκε περαιτέρω από τον Arrow (1969) και στη συνέχεια από τον Williamson (1975, 1981, 1985).
- Η λειτουργία της αγοράς έχει κάποιο κόστος. Με τη δημιουργία ενός οργανισμού (μίας επιχείρησης) και την εξουσιοδότησή του να διαχειρίζεται πόρους εξοικονομείται μέρος αυτού του κόστους.
- Το κόστος της χρήσης της αγοράς αναγνωρίζεται ως το κόστος της εύρεσης της σχετικής τιμής, το κόστος της διαπραγμάτευσης και της σύναψης συμβάσεων και το κόστος της αβεβαιότητας σχετικά με συμβόλαια που βασίζονται σε μακροπρόθεσμη δέσμευση.

Θεωρία της εσωτερίκευσης (3)

Η εσωτερική οργάνωση μίας επιχείρησης έχει τριών ειδών πλεονεκτήματα συγκριτικά με την εκχώρηση μέσω υπογραφής συμβολαίων, σε συνθήκες καιροσκοπίας και ολιγοπωλίων.

1. Τα μέρη που συμμετέχουν σε μία εσωτερική συναλλαγή είναι λιγότερο δυνατό να ιδιοποιηθούν κέρδη, ως αποτέλεσμα καιροσκοπικών συμπεριφορών.
2. Η εσωτερική οργάνωση μπορεί να ελεγχθεί πιο αποτελεσματικά.
3. Όταν προκύπτουν διαφωνίες, η εσωτερική οργάνωση παρουσιάζει ένα πλεονέκτημα συγκριτικά με την αγορά, λειτουργώντας ως διαμεσολαβητής επίλυσης διαφορών.

Θεωρία της εσωτερίκευσης (4)

- Οι Buckley και Casson (1976) υποστηρίζουν ότι αν οι αγορές των ενδιάμεσων αγαθών είναι ατελείς, οι επιχειρήσεις έχουν ένα κίνητρο να τις παρακάμψουν δημιουργώντας εσωτερικές αγορές, προκειμένου να υπάρχει κοινή ιδιοκτησία και κοινός έλεγχος στις δραστηριότητες που αναπτύσσονται εντός αυτών των αγορών. Η εσωτερίκευση αγορών διαφορετικών χωρών οδηγεί σε ΑΞΕ.

Θεωρία της εσωτερίκευσης (5)

Οι Buckley και Casson (1976) παρουσίασαν μία ανάλυση της θεωρίας της εσωτερίκευσης βασιζόμενοι σε τρεις υποθέσεις:

- Η επιχείρηση δραστηριοποιείται στην αγορά προκειμένου να μεγιστοποιήσει τα κέρδη της.
- Η ύπαρξη ατελειών στις αγορές παρακινεί τις επιχειρήσεις να εσωτερικεύουν συναλλαγές τους.
- Η επιχείρηση διεθνοποιείται όταν η εσωτερίκευση εκτείνεται πέραν των εθνικών συνόρων.

Θεωρία της εσωτερίκευσης (6)

Η προσέγγιση της εσωτερίκευσης, σύμφωνα με τον Buckley (1988), στηρίζεται σε δύο γενικά αξιώματα:

1. Οι επιχειρήσεις επιλέγουν για κάθε δραστηριότητα που αναπτύσσουν την περιοχή λαμβάνοντας υπόψιν το χαμηλότερο κόστος.
2. Οι επιχειρήσεις αναπτύσσονται εσωτερικεύοντας αγορές μέχρι το σημείο όπου τα οφέλη της περαιτέρω εσωτερίκευσης υπερέχουν του αντίστοιχου κόστους.

Θεωρία της εσωτερίκευσης (7)

Μία πολυεθνική επιχείρηση μπορεί να αναπτύξει μία εσωτερική αγορά, είτε μέσω κάθετης είτε μέσω οριζόντιας ολοκλήρωσης. Η κάθετη ή οριζόντια ολοκλήρωση της επιχείρησης εξαρτάται από τη φύση των κύριων ενδιάμεσων αγαθών που είναι προς εσωτερίκευση.

Θεωρία της εσωτερίκευσης (8)

Με την κάθετη ολοκλήρωση η επιχείρηση:

- μεταφέρει μέσω της εσωτερικής αγοράς, κυρίως, ενδιάμεσα υλικά αγαθά. Με αυτό τον τρόπο παρέχεται μεγαλύτερη ασφάλεια αναφορικά με την προσφορά τους.
- μεταφέρει μέσω των διοικητικών διαδικασιών της τεχνογνωσία και εγκαθιδρύει παραγωγικές μονάδες στο εξωτερικό. Αυτές οι διοικητικές διαδικασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν τουλάχιστον μέχρι η ανάπτυξη στη χώρα υποδοχής να έχει φτάσει στο σημείο όπου οι αγορές των ενδιάμεσων αγαθών μπορούν να λειτουργήσουν σε ένα αποδεκτό βαθμό αποτελεσματικότητας (Teese, 1981).

Θεωρία της εσωτερίκευσης (9)

Με την οριζόντια ολοκλήρωση η επιχείρηση δημιουργεί μία εσωτερική αγορά κυρίως για τη μεταφορά άυλων ενδιάμεσων αγαθών, δηλαδή προϊόντων που βασίζονται στη τεχνογνωσία.

Θεωρία της εσωτερίκευσης (10)

- Στη θεωρία της εσωτερίκευσης, ωστόσο, σήμερα, αναγνωρίζονται δύο διακριτές μορφές εσωτερίκευσης:
- τη λειτουργική εσωτερίκευση, η οποία περιλαμβάνει τις ροές ενδιάμεσων αγαθών μέσα από διαδοχικά στάδια παραγωγής και το κανάλι διανομής, και
- την εσωτερίκευση της γνώσης, δηλαδή την εσωτερίκευση της ροής της γνώσης που προκύπτει από την Έρευνα και Ανάπτυξη (Buckley και Casson, 2009)

Το εκλεκτικό παράδειγμα του Dunning (1)

Ο Dunning (1979, 1988), προτείνοντας μία άλλη εναλλακτική απέναντι στη θεωρία της εσωτερίκευσης, ανέπτυξε το εκλεκτικό παράδειγμα OLI (Ownership – Location – Internalisation), σύμφωνα με το οποίο το ιδιοκτησιακό πλεονέκτημα, το πλεονέκτημα τοποθεσίας και το πλεονέκτημα εσωτερίκευσης συνιστούν τις τρεις απαραίτητες και επαρκείς προϋποθέσεις προκειμένου μία επιχείρηση να προχωρήσει σε άμεση ξένη επένδυση.

Το εκλεκτικό παράδειγμα του Dunning (2)

Το εκλεκτικό παράδειγμα του Dunning ουσιαστικά απαντάει στα παρακάτω τρία ερωτήματα :

1. Δεδομένου του πρόσθετου κόστους που σχετίζεται με την ξένη παραγωγή, πώς μπορεί μία πολυεθνική επιχείρηση να ανταγωνιστεί τις τοπικές επιχειρήσεις;
2. Γιατί η πολυεθνική επιχείρηση δεν ακολουθεί μία στρατηγική αδειοδότησης (licensing) για να εκμεταλλευτεί ευκαιρίες στην ξένη αγορά, με σκοπό να αποφύγει να αναλάβει πρόσθετο κόστος;
3. Πού θα επένδυε μία πολυεθνική επιχείρηση για ξένη παραγωγή;

Το εκλεκτικό παράδειγμα του Dunning (3)

Μία επιχείρηση θα εμπλακεί με δραστηριότητες που της προσθέτουν αξία στην αλλοδαπή, εφόσον πληροί τρεις προϋποθέσεις.

- Να κατέχει πλεονεκτήματα ιδιοκτησίας, είτε άυλα περιουσιακά στοιχεία της, είτε πλεονεκτήματα κοινής διακυβέρνησης και τα οποία τουλάχιστον για μία χρονική περίοδο τα κατέχει αποκλειστικά μόνο αυτή.
- Να είναι περισσότερο επωφελές για την εταιρεία, να χρησιμοποιήσει τα πλεονεκτήματα ιδιοκτησίας της η ίδια, παρά να τα πουλήσει ή να τα εκμισθώσει σε ξένη εταιρία. (πλεονέκτημα εσωτερίκευσης)
- Εκτός των πλεονεκτημάτων ιδιοκτησίας και εσωτερίκευσης που θα κατέχει η επιχείρηση, να είναι προς το συμφέρον της να χρησιμοποιήσει αυτά τα πλεονεκτήματα σε συνδυασμό με τουλάχιστον κάποιους παραγωγικούς συντελεστές (συμπεριλαμβανομένων των φυσικών πόρων) που βρίσκονται έξω από τη χώρα προέλευσής της. (πλεονέκτημα τοποθεσίας)

Οικουμενικό μοντέλο (universal model) (1)

- Ο Bitzenis (2003) άσκησε κριτική στο σύνολο των θεωριών που είχαν αναπτυχθεί προκειμένου να αποσαφηνίσουν τη λήψη επενδυτικών αποφάσεων σχετικά με τις άμεσες ξένες επενδύσεις, αναπτύσσοντας ένα οικουμενικό μοντέλο.
- Το οικουμενικό μοντέλο δεν εισάγει κάποια νέα θεωρία ΑΞΕ, παρουσιάζει μία άλλη οπτική των υπάρχουσών θεωριών, εξετάζοντας τον τρόπο με τον οποίο διασφαλίζεται το κέρδος για την επιχείρηση – επενδυτή.

Οικουμενικό μοντέλο (universal model) (2)

- Το οικουμενικό μοντέλο λαμβάνει υπ' όψιν τις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς και έχει την ιδιότητα να μπορεί να επεκταθεί, με οποιαδήποτε νέα θεωρία αναπτυχθεί, ως αποτέλεσμα των αλλαγών που λαμβάνουν μέρος στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα (Bitzenis, 2003).

Οικουμενικό μοντέλο (universal model) (3)

Διακρίνονται εννέα κατηγορίες κινήτρων για ΑΞΕ:

- Κίνητρα αναζήτησης αγοράς
- Κίνητρα αναζήτησης αγοράς από στρατηγική σκοπιά
- Κίνητρα συντελεστών παραγωγής
- Κίνητρα αποδοτικότητας
- Κίνητρα τοποθεσίας
- Κίνητρα εκμετάλλευσης των πλεονεκτημάτων ιδιοκτησίας
- Κίνητρα χρηματοοικονομικής φύσης
- Πολιτικά κίνητρα
- Κίνητρα εξάλειψης των ατελειών της αγοράς

Άλλες προσεγγίσεις ΑΞΕ (1)

- Ο Aliber (1970) επιχείρησε να εξηγήσει τις ΑΞΕ μέσα από τις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Η πολυεθνική επιχείρηση που εδρεύει σε χώρα με ισχυρό νόμισμα είναι πιθανότερο να προχωρήσει σε ΑΞΕ σε χώρα με υποτιμημένο νόμισμα. Η θεωρία που παρουσίασε ο Aliber, όμως, αδυνατούσε να ερμηνεύσει τις ΑΞΕ που υποδέχονταν χώρες με ισχυρά νομίσματα.

Άλλες προσεγγίσεις ΑΞΕ (2)

Μία διαφορετική προσέγγιση παρουσιάστηκε από τον Kojima (1973,1975,1985), η οποία περιγράφεται από τον συγγραφέα ως μακροοικονομική προσέγγιση. Ο Kojima διακρίνει δύο κατηγορίες ΑΞΕ:

- αυτές με εμπορικό προσανατολισμό (trade-oriented) ή ιαπωνικού τύπου επενδύσεις, οι οποίες είναι αποτέλεσμα συγκριτικού μειονεκτήματος της χώρας προέλευσης στο συγκεκριμένο κλάδο όπου πραγματοποιείται η ΑΞΕ. Οι επενδύσεις με εμπορικό προσανατολισμό οδηγούν σε βελτίωση της ευημερίας τόσο στη χώρα υποδοχής όσο και τη χώρα προέλευσης.
- αυτές με αντι – εμπορικό προσανατολισμό ή αμερικάνικου τύπου επενδύσεις, οι οποίες πραγματοποιούνται σε κλάδους όπου η χώρα προέλευσης έχει συγκριτικό πλεονέκτημα και έχουν ως αποτέλεσμα την υποκατάσταση των εξαγωγών και, κατά συνέπεια, τη μείωση του εμπορίου ανάμεσα στη χώρα προέλευσης και τη χώρα υποδοχής.

Η μακροοικονομική προσέγγιση του Kojima δέχτηκε κριτική τόσο γιατί στηρίχτηκε σε μία κλασική θεωρία που δεν ανταποκρινόταν στα δεδομένα της εποχής, τη θεωρία του συγκριτικού πλεονεκτήματος, όσο και για την απουσία εμπειρικών μελετών που να την υποστηρίζουν (Geroski, 1979).

ΑΞΕ vs Επένδυση Χαρτοφυλακίου

- Επένδυση χαρτοφυλακίων (Portfolio Investment)
 - Η μεταφορά του κεφαλαίου που επιτρέπει στον επενδυτή να συμμετέχει στα κέρδη της επιχείρησης (μερισματική πολιτική)
 - Βραχυπρόθεσμος στόχος → γρήγορη αύξηση κεφαλαίων επενδυτή χωρίς πρόθεση συμμετοχής στη διοίκηση της εταιρείας.
 - Ποσοστό κάτω του 10% στα εταιρικά μερίδια

Θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα για την προσέλκυση ΑΞΕ (1)

Σύσταση της «Ελληνικής Εταιρείας Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε.», με διακριτικό τίτλο «Enterprise Greece». Με το Νόμο 4242/2014 (ΦΕΚ 50/Α/28-2-2014) η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Επενδύστε στην Ελλάδα Α.Ε.» (ν. 2372/1996) μετονομάστηκε σε «Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε.», με διακριτικό τίτλο της στην αγγλική γλώσσα το «Enterprise Greece»

Θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα για την προσέλκυση ΑΞΕ (2)

Αναφορικά με την προσέλκυση ΑΞΕ, η «Enterprise Greece»:

- παρέχει έγκυρη πληροφόρηση
- παρέχει υποστήριξη και συμβουλευτική σε κάθε στάδιο της επενδυτικής διαδικασίας έως την υλοποίηση της επένδυσης
- αξιολογεί στρατηγικά επενδυτικά σχέδια αξίας δισεκατομμυρίων ευρώ
- διαμορφώνει στοχευμένες επενδυτικές προτάσεις
- υποδέχεται αποστολές
- συλλέγει και προβάλλει χαρτοφυλάκιο ιδιωτικών επενδυτικών έργων
- συμμετέχει σε διεθνή fora, εκθέσεις και λοιπές προωθητικές εκδηλώσεις
- διοργανώνει τις επιχειρηματικές αποστολές που συνοδεύουν τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον Πρωθυπουργό ή Υπουργούς κατά τη διάρκεια επίσημων επισκέψεών τους
- λειτουργεί την Υπηρεσία "Διαμεσολαβητή του Επενδυτή" για απεμπλοκή αδειοδότησης επενδυτικών σχεδίων
- μεριμνά για την έναρξη ή την προώθηση των διαδικασιών έκδοσης αδειών.

Θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα για την προσέλκυση ΑΞΕ (3)

Ο νέος αναπτυξιακός νόμος 4887/2022.

- Μέσω του Αναπτυξιακού νόμου επιδιώκεται ο ψηφιακός και τεχνολογικός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων, η πράσινη μετάβαση, η δημιουργία οικονομιών κλίμακας, η στήριξη καινοτόμων επενδύσεων και όσων επιδιώκουν την εισαγωγή νέων τεχνολογιών της «Βιομηχανίας 4.0», της ρομποτικής και της τεχνητής νοημοσύνης. Ταυτόχρονα ενισχύονται οι τουριστικές επενδύσεις, οι μεταποιητικές, ο τομέας της αγροδιατροφής και υπάρχει ειδική μέριμνα για τις επενδύσεις που θα υλοποιηθούν στις περιοχές της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης με ενισχυμένα ποσοστά.
- Τα χορηγούμενα κίνητρα είναι αυτά της:
 1. Φορολογικής απαλλαγής
 2. Επιχορήγησης
 3. Επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) και
 4. Επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης.

Θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα για την προσέλκυση ΑΞΕ (4)

Νόμος 4646/2019 (ΦΕΚ 201/Α/12-12-2019), ο οποίος δίνει τη δυνατότητα σε φυσικά πρόσωπα φορολογικούς κατοίκους εξωτερικού, εφόσον προβούν σε κάποια επένδυση ύψους τουλάχιστον 500.000€, να μπορέσουν να μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα. Το εναλλακτικό φορολογικό καθεστώς υπαγορεύει ότι ο επενδυτής καταβάλλει έναν σταθερό ετήσιο φόρο ύψους εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ, ανεξάρτητα από τα συνολικά εισοδήματά του στο εξωτερικό. Αυτό το ευνοϊκό καθεστώς μπορεί να εφαρμοστεί για μέγιστη χρονική διάρκεια δεκαπέντε (15) οικονομικών ετών.

Θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα για την προσέλκυση ΑΞΕ (5)

Απόφαση 39937/5-4-2021 (ΦΕΚ Β' 1415/09-04-2021) των Υφυπουργών Οικονομικών-Ανάπτυξης και Επενδύσεων και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων σε όσους αποφασίσουν να λειτουργήσουν ως «Επενδυτικοί Άγγελοι». Ο «Επενδυτικός άγγελος» συνιστά μία προσπάθεια προσέλκυσης τόσο εγχώριων όσο και άμεσων ξένων ιδιωτών επενδυτών, οι οποίοι επενδύοντας σε νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) με στόχο την εν γένει ανάπτυξή τους αποκτούν το δικαίωμα έκπτωσης από το φορολογητέο εισόδημα ίσο με το 50% του ποσού της εισφοράς κεφαλαίου που διέθεσαν σε νεοφυείς επιχειρήσεις. Ο κάθε ιδιώτης έχει τη δυνατότητα να επενδύσει ποσό έως 100.000 ευρώ ανά νεοφυή επιχείρηση και έως τρεις ανά έτος, δηλαδή έως 300.000 ευρώ ανά έτος. Η νεοφυής επιχείρηση θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένη στο Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων - Elevate Greece. Το Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας του υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, που συστάθηκε με τον Ν. 4712/2020 αποτελεί το επίσημο μητρώο καταγραφής των νεοφυών επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

Στατιστικά στοιχεία

- Το 2019 τα υψηλότερα αποθέματα εισερχομένων ΑΞΕ παρουσιάζονταν στους εξής κλάδους: α) χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες, β) εμπόριο και επισκευές, γ) λοιπές μεταποιητικές βιομηχανίες και δ) ιδιωτικές αγοραπωλησίες ακινήτων. Επιπρόσθετα, υπάρχει σημαντική αύξηση στο απόθεμα ΑΞΕ στον κλάδο ηλεκτρικής ενέργειας, αερίου και νερού, ο οποίος ενώ παρουσίαζε μηδενικό απόθεμα το 2010, το 2019 παρουσίασε απόθεμα ύψους 286,06 εκ. ευρώ.
- Αναφορικά με τη χώρα προέλευσης των ΑΞΕ το 2020 πρώτη σε απόθεμα ΑΞΕ στην Ελλάδα είναι η Ολλανδία με 5.896,6 εκ. ευρώ, δεύτερη η Γερμανία με 5.565,6 εκ. ευρώ και τρίτο το Λουξεμβούργο με 5.380,3 εκ. ευρώ. Στις χώρες με σημαντικά ποσά ρών ΑΞΕ εκτός Ευρώπης συμπεριλαμβάνονται η Κίνα, το Χονγκ Κονγκ, η Σιγκαπούρη, το Ισραήλ και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Βιβλιογραφία

- Μπιτζένης, Α. (2009). *Παγκοσμιοποίηση, Πολυεθνικές, Επενδύσεις και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση στο Νέο Παγκόσμιο Οικονομικό Σύστημα*. Εκδόσεις Σταμούλη.
- <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/52058>